

Галина СТУПАК,
викладач-методист
ВНКЗ "Балтське педагогічне училище"
Одеської обл.

І ще раз про сюжетні задачі в початковій школі

З математикою, тобто застосуванням математичних методів і знань, доводиться мати справу кожній людині, і не тільки в роки навчання, а й після закінчення школи.

Тому вже в процесі вивчення математика має виступати перед учнями не лише як система логічних правил і дедуктивних доведень, а й як метод пізнання, як засіб розв'язання завдань практичного характеру. З цієї точки зору зміст і методика навчання учнів розв'язувати задачі набувають істотного значення.

У системі навчання учнів початкової школи переважають арифметичні задачі, котрі, з одного боку, становлять специфічний розділ програми, матеріал якого учні мають засвоїти, а з другого — виступають як засіб навчання, виховання і розвитку школярів. Таким чином, задачі мають як навчальні, так і виховні та розвивальні функції.

Під навчальними функціями задач розуміємо формування системи математичних знань, умінь і навичок на різних етапах їх засвоєння. Текстові задачі, що відображають конкретні життєві ситуації, використовуються для ознайомлення учнів з певними математичними поняттями та закономірностями, для з'ясування взаємозв'язків між словом і символом, зокрема і для формування певних теоретичних знань.

Виховні функції задач дають змогу пов'язати навчання з життям, ознайомити учнів з пізнавально-важливими фактами та предметами навколишнього світу, виховувати любов до своєї землі, бажання зробити і свій посильний внесок у загальну справу. А внутрішня краса самої математики, різноманітність і оригінальність прийомів розв'язування задач викликають у школярів відчуття задоволення.

Розвивальні функції задач мають на меті сформулювати в учнів науково-теоретичний, в т.ч. функціональний стиль мислення, розвинути прийоми розумової діяльності (аналіз, синтез, конкретизація і абстрагування, порівняння, узагальнення), сприяти формуванню суджень і міркувань.

У початкових класах важливе місце посідають так звані сюжетні задачі. У таких задачах подаються значення величин і деякі залежності (відношення) між ними, причому ці залежності мають певні числові характеристики.

Сюжетні задачі забезпечують зв'язок математики з реальним життям, впливають на формування світо-

гляду молодших школярів, на удосконалення математичних вмінь і навичок та логічного мислення.

Особливістю сюжетних задач є актуальність і доречність їх використання при підготовці різноманітних позакласних заходів, у роботі з обдарованими дітьми, при підготовці до математичних олімпіад тощо.

Підвищений інтерес в учнів викликають сюжетні задачі, з якими вони рідко, а то й зовсім не зустрічаються у підручниках, але які пов'язані з сьогоденням, містять нову для них інформацію. Це, наприклад, задачі економічного змісту: бюджет сім'ї, податки, робота банків, ведення фермерського господарства і т. п. Діти охоче розв'язують задачі природничого змісту, а часто і самі їх складають.

Пропонуємо тексти сюжетних задач, складених для роботи зі студентами, яких навчаю, та учнями початкової школи.

Математика + природознавство

1. Дунай протікає територією України на ділянці 174 км, а Дніпро — 1005 км. На скільки більша протяжність Дніпра на території України, ніж Дунаю?

2. У берези листопад триває 2 місяці, у липи — 2 тижні. У скільки разів довше триває листопад у берези, ніж у липи?

3. Тривалість цвітіння шипшини — 2 дні, журавлини — на 16 днів більше. Яка тривалість цвітіння журавлини?

4. Швидкість польоту хруща 9 км/год. Яку відстань пролетить хрущ за 5 хв?

5. Сіра ворона за 2 години пролетіла 86 км. Яка швидкість польоту сірої ворони?

6. Чиж за 3 год пролетів 150 км. Скільки кілометрів пролетить чиж за 6 год?

7. Яйце шпака важить 6 г. Яка маса 5 яєць шпака?

8. Маса сизого голуба 300 г, а маса його яйця 20 г. У скільки разів птах важчий за своє яйце?

9. Грак робить 3 помаху крилами за секунду. Скільки помахів крилами зробить грак, якщо летітиме 20 хв?

10. Метелик махаон робить 5 помахів на секунду, павиче око — 40. На скільки помахів менше зробить метелик махаон за 5 секунд, ніж павиче око за той же час?

11. У світі 2200 видів змій, і лише 270 з них отруйні. Скільки видів неотруйних змій у світі?

12. Загальна довжина дзьобів трьох птахів — пелікана, лелеки і чаплі — 83 см. Довжина дзьобів пелі-

кана і лелеки – 70 см, а лелеки і чаплі – 32 см. Яка довжина дзьобів у пелікана, лелеки та чаплі окремо?

13. Маса головного мозку коня – 500 г, а індійського слона – 5 кг. У скільки разів більше важить мозок слона, ніж коня?

14. Травневий хрущ відкладає 70 яєць, а колорадський жук – 700. На скільки більше яєць відкладуть 2 колорадських жуки, ніж 5 травневих хрущів?

15. За день жук з'їдає сотню попелиць. Скільки попелиць з'їсть жук за тиждень?

16. Ластівка піднялася на висоту 3000 м, а дикі гуси – на 1500 м. На скільки метрів повинна опуститися ластівка, щоб летіти на рівні диких гусей?

Математика + косметика

1. Батько подарував мамі голубий олівець для підведення очей, бабуся – сірий, я з братом – фіолетовий. Скільки близьких людей зробили мамі подарунки?

2. В упаковці 50 косметичних серветок. 19 серветок використала мама, 11 серветок – бабуся, а 3 серветки поцупила кішка. Скільки серветок ще можна використати?

3. Два однакових флакони парфумів мають масу 400 г. Якщо зняти з них ковпачки, їх маса стане 384 грами. Яка маса одного ковпачка?

4. Лак для нігтів дешевший за губну помаду у 3 рази. Скільки коштують лак для нігтів і помада, якщо вартість 5 лаків 30 грн?

5. Абрикосова маска коштує 36 грн. Замість однієї такої маски можна купити 2 медові маски. Скільки коштує медова маска?

6. На день народження сестра отримала 8 подарунків. Четверта частина їх – косметичні засоби. Скільки косметичних засобів подарували сестрі?

Література

1. *Богданович М. В.* та ін. Методика викладання математики в початкових класах: Навчальний посібник / М. В. Богданович, М. В. Козак, Я. А. Король. – К. : А.С.К., 1998.

2. *Вихрущ В. О.* Природознавство в цифрах і фактах. Довідник для вчителів та учнів початкових класів. Навчальний посібник. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006.

3. *Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1–4 класи.* – К. : Видавничий дім "Освіта", 2011.